

Қырықыншы Аяттың Жасырын Тарихы — Жиырманшы Нөмір

Екінші қасірет — Жетінші бөлім — Езекиел

Jeff Pippenger

2026-07-29

Езекиел пайғамбарды өз кітабының алғашқы аяттарында отыз жаста болды деп тану — Киелі Жазбаға сай қабылдауға болатын түсінік.

Отызыншы жылы, төртінші айда, айдың бесінші күні, мен Кебар өзенінің бойында жер аударылғандардың арасында жүргенімде, көктер ашылып, мен Құдайдың аяндарын көрдім. Айдың бесінші күні, яғни Ехоякин патшаның тұтқынға алынуының бесінші жылында, Халдейлер жерінде, Кебар өзенінің бойында, Бузидің ұлы, діни қызметкер Езекиелге Жаратқан Иенің сөзі анық келді; әрі сол жерде Жаратқан Иенің қолы оның үстінде болды. Езекиел 1:1–3.

Кейбіреулер «отызыншы жыл» Жосия патшадан басталып, қырқыншы тараудың бірінші аятымен аяқталған белгілі бір мерейтойлық циклге негізделген деп санайды.

Біздің тұтқынға түскеніміздің жиырма бесінші жылында, жылдың басында, айдың оныншы күні, қала құлатылғаннан кейінгі он төртінші жылы, дәл сол күні Жаратқан Иенің қолы менің үстіме түсті де, мені сонда алып барды. Езекиел 40:1.

Киелі кітап хронологтары қырқыншы тараудың бірінші аятының мерзімін б.з.д. 573 жылдың не 28 сәуірі, не 22 қазаны деп белгілейді. Барлық пайғамбарлар соңғы күндерді айқындайды, сондықтан б.з.д. 573 жылдың 22 қазанына сәйкес келетін күзгі мерзім б.з.д. 622 жылдың 5 мамырында «Жосияның Ұлы Құтқарылу мейрамы» деп аталатын оқиғадан басталған, елу жылға созылған желінің омега күні болып табылады.

Отыз саны — қызметін бастаған кезде жасы отызда болуға тиіс болған діни қызметкерлердің нышаны. Езекиел 1-тараудың 1–3-аяттары Езекиелдің жасын отыз деп көрсетіп тұр ма, әлде оны діни қызметкердің нышаны ретінде ғана танытып тұр ма — қалай болғанда да, ол отыз жастағы адам ретінде бейнеленер еді. Егер 1-аяттағы отыз жыл, кейбіреулер сенетіндей, б.з.д. 622 жылғы Жосияның Ұлы Құтқарылу мейрамынан бергі отызыншы жылды білдірсе, пайғамбарлық астарлары бәрібір сол күйінде қалады.

Жосия «іргетас» дегенді білдіреді, әрі оның Ұлы Құтқарылу мейрамы б.з.д. 573 жылғы Татуласу күнінде, 22 қазанда аяқталған мерейтойлық кезеңді бастады. Жосиядан 22 қазанға дейінгі «мерейтойлық сызық» 1840 жылдан 1844 жылға дейінгі тарихпен сәйкес келеді. 1840 жылдың іргетастары Жосия патша арқылы, сондай-ақ Жосия Литч арқылы бейнеленді. 22 қазан мерейтой кернейінің мүйізі Татуласу күнінің мүйізімен бірге тартылуымен бейнеленді.

Өзің үшін жеті жылдық сенбі кезеңін, жеті рет жеті жылды есептейсің; сонда жеті жылдық сенбі кезеңдерінің мерзімі өзіңе қырық тоғыз жыл болады. Содан кейін жетінші айдың оныншы күні, Күнәларды өтейтін күні, мерейтой кернейін тартқызасындар; бүкіл жерлерінде кернейдің үні естілсін. Леуіліктер 25:8, 9.

Езекиел Жосия патшадан бастап 22 қазанға дейін созылатын Мерейтой сызығының аясында орналастырылған; бұл сызық Аян кітабының оныншы тарауындағы бірінші және екінші періштелерді 1840 жылдан 1844 жылға дейін бейнелейді. Езекиел бірінші және екінші періштелердің миллериттерін, сондай-ақ үшінші періштенің жүз қырық төрт мыңын білдіреді. Езекиел жүз қырық төрт мыңның діни қызметкерлігін білдіреді, бірақ оның негізгі пайғамбарлық сипаты — оның пайғамбар екендігі.

Пайғамбар, Діни қызметкер және Патша

Отыз жасында қызмет ете бастаған үш Киелі кітап тұлғасы бар. Езекиелмен бірге олар — Дэуіт пен Жүсіп. Олардың бәрі де отыз жасында қызмет ете бастағандықтан, бәрі де діни қызметкерлер. Даңқтың үш қырлы патшалығында, яғни пайғамбардан, діни қызметкерден және патшадан тұратын патшалықта, Дэуіт — патшаның нышаны, Жүсіп — діни қызметкер, ал Езекиел — пайғамбар.

Алайда Езекиел пайғамбарды рәміз ретінде қалай қолдансақ та, ол — діни қызметкер; әрі мерейтойлық желіде Жосиядан 22 қазанға дейін қолданылғанда, Езекиел — 1840 жылдан 1844 жылға дейінгі тарихпен және б.з.д. 573 жылғы 22 қазанға дейінгі Жосия патшаның тарихымен бейнеленген жүз қырық төрт мыңның мөрлену уақытындағы діни қызметкерді білдіретін діни қызметкер.

Жиырма екі

Киелі кітап Езекиелдің жиырма екі жыл қызмет еткені жөнінде айқын айтады. «Жиырма екі» — Құдайлықтың адамзатпен бірігуінің туы болып табылатын жүз қырық төрт мыңның нышаны. Жосияның Құтқарылу мейрамынан қырықыншы тараудағы 22 қазандағы Мерейтой мейрамына дейін бейнеленген тарихта, Жосияның Құтқарылу мейрамы 1838 және 1840 жылдардағы Жосия Литчтің еңбегін алдын ала бейнеледі. Ол еңбек бірінші және екінші қасіреттердің уақытқа қатысты пайғамбарлықтарын жариялап, алға тарту болды. Енді бірінші және екінші қасіреттер туралы пайғамбарлықтың ізашарлар танығаннан әлдеқайда ауқымды екені көрінеді.

Езекиел Киелі кітаптағы пайғамбар ретінде өз жазбаларында Киелі кітаптағы кез келген өзге автордан гөрі анағұрлым нақты даталарды көрсетеді.

Езекиел — Киелі кітаптағы пайғамбарлықтағы «бір күн бір жылға тең» қағидасының омегасы. Сандар кітабында күн-жыл қағидасының алғашқы, яғни альфа рет аталуы Қадестегі алғашқы бүлікпен көрсетілген, ол шөл далада қырық жыл қаңғып жүруге алып келді. Ал соңғы, яғни омега бүлік, Езекиел кітабының төртінші тарауында Иерусалимнің жойылуы арқылы бейнеленген.

Альфа

Сендер жерді барлап шыққан күндердің санына қарай, яғни қырық күнге қарай, әрбір күн үшін бір жылдан, қырық жыл бойы өз заңсыздықтарыңның жазасын тартасыңдар; сонда Менің уәдемнен тайғанымды білетін боласыңдар. Мен, Жаратқан Ие, айттым: Маған қарсы жиналған осы бүкіл зұлым қауымға мұны сөзсіз істеймін; олар осы шөлде құрып бітеді, әрі сол жерде өледі. Руларды санау 14:34, 35.

Омега

Сен де сол жақ қырыңмен жат, әрі Исраил үйінің күнәсін соның үстіне арт: қанша күн солай жатсаң, сонша күн олардың күнәсін көтересің. Өйткені Мен олардың заңсыздығының жылдарын саған күндердің санына қарай жүктедім, яғни үш жүз тоқсан күнге; осылайша сен Исраил үйінің күнәсін көтересің. Ал мұны аяқтаған соң, тағы да оң жақ қырыңмен жат, сонда Яһуда үйінің күнәсін қырық күн көтересің: Мен саған әрбір күнді бір жыл етіп белгіледім. Сондықтан жүзінді Иерусалимнің қоршауына қарай бұр, қолың жалаңаш болсын, әрі соған қарсы пайғамбарлық ет. Езекиел 4:4–7.

Қадеш пен Иерусалимнің қирауы «бір күн — бір жыл» қағидатын бейнелейтін альфа мен омега бүлігін көрсетеді. «Бір күн — бір жыл қағидаты» миллериттердің негізгі ережесі болды және 1840 жылдан 1844 жылға дейінгі тарихта, Жосия патшаның мерейтойлық желісінде 22 қазанға дейін типологиялық түрде көрініс тапты. Езекиел басқа кез келген пайғамбардан гөрі көбірек мерзімдерді алға тартады. Езекиелдегі мерзімдер аясында Мерейтой желісі айқындалып, Езекиелдің куәлігі бірінші және екінші періштелердің тарихымен, ал содан кейін үшінші періштенің тарихымен тікелей байланыстырылған.

«Мерейтой сызығымен» бірге Езекиел үш жүз тоқсан күн бойы бір қырымен, содан кейін қырық күн бойы екінші қырымен жатады. «Төрт жүз отыз» — ескі және жаңа келісімдердің нышаны, өйткені Ыбырамға Мысырдағы төрт жүз жылдық тұтқындық туралы берілген келісім уәдесі елші Пауыл арқылы отыз жылдың екінші куәлігін тапты. Осылайша «ескінің» Ыбырамы (кейінірек Ибраһим) мен «жаңаның» Саулы (кейінірек Пауыл) өз куәліктерін біріктіріп, төрт жүз отыз жылды мәңгілік келісімнің нышаны ретінде бекітті. «Үш жүз тоқсан күн» — «Исраил әулетінің заңсыздығын өз мойныға артасың». «Ал» «Яһуда әулетінің заңсыздығын қырық күн көтересің». Осылайша оң жақ пен сол жақ қосылып, Ыбырам мен Пауылды білдіреді.

Келісім әрдайым мойынсұнуға не мойынсұнбауға — өмірге не өлімге — негізделген. Миллершілер тарихындағы «бір жылға тең бір күн» қағидасы өмір не өлім мәселесі болды, әрі бұл тарихты бірінші періште мәңгілік Ізгі хабар ретінде жариялады. «Ізгі хабар» — өмір не өлім мәселесі, ал Миллершілер тарихындағы өмір не өлім сынағының мәселесі бір күннің бір жылға тең келуі қағидасының аясында белгіленді. Бірінші періштенің хабарына күш берген болжам екінші қасіреттің үш жүз тоқсан бір жыл және он бес күндік пайғамбарлығы болды. Езекиелдің сол жақ қырымен жатқан үш жүз тоқсан күнінің ішінде екінші қасіреттің үш жүз тоқсан бір жыл және он бес күндік уақыт пайғамбарлығының көрнекі бейнесі бар. Пайғамбарлықты дұрыс ажырату үшін пайғамбарлық рухани зерделілік қажет, бірақ бұл —

Яһуда руынан шыққан Арыстанның түн ортасындағы айқай хабарының мөрін ашудағы үздіксіз ісінен басқа ештеңе емес.

Мен Езекиелді жүз қырық төрт мыңның нышаны ретінде қарастыру қажет деп есептеймін, алайда ең алдымен оны Пайғамбарлық Рухы сыйының нышаны ретінде түсіну керек, мейлі ол ақырзамандық пайғамбардың көрінісі ретінде бейнеленсін, не болмаса жолма-жол әдіснамасы қағидатын түсінетін келісім халқының көрінісі ретінде бейнеленсін.

Мен Езекиелдің үш жүз тоқсан бір жыл және он бес күндік пайғамбарлыққа түсірген нұры топырақ сыпырғыш адамның асыл тастарды үлкенірек сандықшаға тастағанымен үйлеседі деп пайымдаймын.

Мен Езекиелден түсетін нұрдың ғибадатхана аяқталған кезде шарықтау хабардың ажырамас бөлігі екендігін алға тартамын.

Езекиел қыркыншы тараудың бірінші аятында қазанның жиырма екісінде тұр, және дәл сол жерде болашақ ғибадатхана туралы аян Езекиелге беріледі. Сол ғибадатхана — жүз қырық төрт мыңға тиесілі ғибадатхана, ал Езекиел сол санның нышаны болып табылады. Бұл топ үшінші әрі шешуші сынаққа жетпестен бұрын екі сынақтан өткен болады. Езекиел ғибадатханада өз нұрын қабылдап жатқандай бейнеленеді; сондықтан оның нышан ретінде шығаратын нұры Daniel chapter ten-ға сәйкес Құдай халқы Ең Қасиетті Орынға кірген кезде келетін нұрды білдіреді.

Ашылған Иса Мәсіхтің Аян нұры сынақ мерзімі жабылардың дәл алдында ашылады.

Сонда ол маған былай деді: «Осы кітаптағы пайғамбарлық сөздерді мөрлеме, өйткені уақыт жақын. Әділетсіз адам әлі де әділетсіз бола берсін; арам адам әлі де арам бола берсін; ал әділ адам әлі де әділ бола берсін; және киелі адам әлі де киелі бола берсін». Аян 22:10, 11.

Он бірінші аятта сынақ мерзімі аяқталуға таяу тұрған кезде «уақыт жақын», сондықтан Иса Мәсіхтің Аян кітабы сол уақытта мөрден ашылады, өйткені «уақыт жақын».

Иса Мәсіхтің Аяны: Құдай оны Өзіне құлдарына жуырда болуға тиісті нәрселерді көрсету үшін берді; әрі Ол мұны періштесі арқылы жіберіп, құлы Жоханға білдірді. Ол Құдай сөзін, Иса Мәсіхтің куәлігін және өзі көргеннің бәрін куәландырды. Осы пайғамбарлықтың сөздерін оқитын да, оны еститіндер де, онда жазылғандарды сақтайтындар да бақытты, өйткені уақыты жақын. Аян 1:1–3.

Сынақ мерзімі Лаодикеялық Жетінші күн адвентизмі үшін жексенбілік заң кезінде аяқталады, әрі Езекиелдің тоғызыншы тарауында адвентизм Иерусалим ретінде бейнеленген. Сол жерде елде де, шіркеуде де жасалып жатқан жиіркенішті істер үшін күрсініп, зар еңірейтіндер мөрді алады. Мөр басу Исламның шығыс желдері халықтарды қаһарландыру үстінде болған кезде, сынақ мерзімі жабылардың дәл алдында жүзеге асады. Езекиелдің сегізінші тарауында адвентизмнің төрт буынының қорытындысы көрсетіледі, мұнда төртінші буын күнге тағзым етіп тұрған жиырма бес басшымен рәмізделген.

Сол аян жексенбілік заңнан бір күн бұрын, яғни 666 арқылы бейнеленген сынақ мерзімінің жабылуының дәл алдында, рәміздік түрде берілді.

Алтыншы жылы, алтыншы айда, айдың бесінші күні, мен өз үйімде отырғанымда, ал Яһуданың ақсақалдары алдымда отырған кезде, сол жерде Жаратушы Тәңір Иенің қолы үстіме түсті. Сонда мен қарадым, міне, отқа ұқсас бір бейне көрінді: Оның белінен төмен қарай — от; ал белінен жоғары қарай — жарықтың бейнесіндей, кәріптастың түсіндей еді. Сонда Ол қолдың бейнесін созып, мені шашымның бір бұрымынан ұстап алды; ал рух мені жер мен көктің арасына көтеріп, Құдайдың аяндарында Иерусалимге, солтүстікке қараған ішкі қақпаның кіреберісіне алып барды; сол жерде қызғанышты қоздыратын қызғаныш мүсінінің орны бар еді. Міне, сол жерде Исраил Құдайының ұлылығы мен жазықта көрген аянға сәйкес көрінді. Езекиел 8:1–4.

Алтыншы жылдың, алтыншы айдың және бесінші күннің аяны жексенбілік заңның нышаны болып табылатын «666»-ның дәл алдында келді; сол кезде Лаодикиялық адвентизм үшін сынақ мерзімі жабылады. Бұл аян Езекиелдің «жазықта көрген аянына сәйкес» болды. Оның жазықта көрген аяны бұрынырақ, үшінші тарауда берілген.

Сонда мен тұрып, жазыққа шықтым; міне, сонда Жаратқан Иенің ұлылығы тұр екен, Кебар өзенінің бойында көрген ұлылық секілді; мен жүзтөмең түсіп жығылдым. Езекиел 3:23.

«Жазықтың» көрінісі, яғни алтыншы жылдың алтыншы айының бесінші күніндегі көрініс, Езекиелдің бұған дейін Кебар өзенінің бойында көрген көрінісі еді.

Отызыншы жылы, төртінші айда, айдың бесінші күні, мен Кебар өзенінің бойында тұтқындардың арасында жүргенімде, көктер ашылып, мен Құдайдың аяндарын көрдім. Езекиел 1:1.

Езекиел Хебар өзенінің бойында «көрген» «Құдайдың аяндары» — жазықтағы аян еді; сол аян Езекиел кітабының сегізінші тарауынан он бірінші тарауына дейінгі аянмен де бірдей. Бұл аяндар Езекиелдің қасиетті орынның ішіне көз салуының мәнмәтінінде көрсетілді; дәл сол жерде оныншы тараудағы «*maḥan*» қарау айнасы аяны жүзеге асады. Езекиел сынақ мерзімі жабылардың дәл алдында Иса Мәсіхтің Аяны паш етілген кезде Ең Киелі Орыннан тарайтын пайғамбарлық нұрға ортақ болатындарды бейнелейді.

Патша Жосияның Құтқарылу жылы желісін, яғни Құтқарылу мейрамынан басталып, 22 қазанда аяқталатын желіні айқындаған кезде, біз Леуіліктер кітабының жиырма үшінші тарауында баяндалған Көктемгі мейрамдар мен Күзгі мейрамдардың нышанын айқындап отырмыз. Онда көктемгі және күзгі мейрамдардың әрқайсысы жиырма екі аяттан берілген, дәл сол сияқты Езекиелдің қызметі де жиырма екі жылға созылды. Езекиелді Құтқарылу жылы желісінің отызыншы жылына сәйкестендіру Езекиелдің туғанын Жосияның жаңғыруымен сәйкестендіруге мүмкіндік береді. Егер ол Құтқарылу жылы айналымының отызыншы жылында отыз жаста болған болса, онда Езекиел Жосияның реформасы кезінде туған болар еді.

Езекиел — сенім арқылы Ең Қасиетті Орынға кіретіндердің нышаны. Ол жерге кірген соң, олар адамаралық өзара қатынастардың күрделі астасуын бейнелейтін дөңгелектердің ішіндегі дөңгелектерді көреді. Аян кітабының оныншы тарауындағы Жохан сияқты, Езекиел Миллериттердің, бірақ бұдан да тікелей түрде жүз қырық төрт мыңның өкілі болып табылады. Оның қатарлас үш жүз тоқсан бір жылдық және он бес күндік уақыт пайғамбарлығы Иерусалимнің қирауы арқылы Лаодикиялық Адвентизмге шығарылған ақырғы үкімді бейнелейді және оған отыз сегіз бен қырықтың жұмбағы да кіреді.

Оған төрт жүз отыз жылдың рәмізі кіреді.

Оған 1333-тен 1337 жылға дейін, 1449-дан 1453 жылға дейін және 1840-тан 1844 жылға дейінгі аралықтармен бейнеленген төрт жылдық кезең кіреді.

Келесі мақалада біз осы аса маңызды тақырыпты қарастыруды бастаймыз.

«Ишаяға, Езекиелге және Жоханға берілген аяндарда біз көктің жерде болып жатқан оқиғалармен қаншалықты тығыз байланысты екенін және Құдайдың Өзіне адал болғандар үшін қамқорлығының қаншалықты зор екенін көреміз». *Testimonies*, 5-том, 753-бет.

Мәсіхтің Өзі ғибадатхананың Иесі еді. Ол одан кеткен кезде, оның даңқы да кететін еді — бір кездері ең қасиетті орында, бас діни қызметкер жылына бір-ақ рет, ұлы татуластыру күні, өлтірілген құрбанның қанымен (дүниенің күнәлары үшін төгілген Құдай Ұлының қанының бейнесі болған) кіріп, оны құрбандық үстеліне сепкен кезде, рақым тағына үстінен көрінген сол даңқ. Бұл — Жаратқан Иенің көзге көрінетін мекені болған Шекина еді.

Ишаяға ашылған даңқ дәл осы еді; ол былай дейді: «Уззиях патша қайтыс болған жылы мен де Иемді тақта отырғанын көрдім; Оның тағы аса биік әрі жоғары көтерілген еді, ал Оның шапанының етегі ғибадатхананы толтырды» [Ишая 6:1–8 quoted].” *The Seventh-day Adventist Bible Commentary*, volume 4, 1139.

Ишаяға берілген аян Құдай халқының соңғы күндердегі күйін бейнелейді. Оларға көктегі киелі орында жүріп жатқан істі сенім арқылы көру мәртебесі берілген. «Сонда көкте Құдайдың ғибадатханасы ашылып, Оның ғибадатханасында Өсиет сандығы көрінді». Олар ең қасиетті орынға сенім арқылы қарап, көктегі киелі орында Мәсіхтің қызметін көргенде, өздерінің арам ерінді халық екенін, еріндері талай рет бос сөз сөйлегенін және қабілеттерінің Құдайдың даңқы үшін қасиеттеліп, іске жаратылмағанын ұғынады. Өздерінің әлсіздігі мен лайықсыздығын Мәсіхтің даңқты мінезінің пәктігімен және сүйкімділігімен салыстырғанда, олардың торығуы орынды. Бірақ егер олар, Ишая сияқты, Жаратқан Ие жүрекке түсірмек болған әсерді қабылдаса, егер олар Құдайдың алдында жанын кішірейтсе, онда олар үшін үміт бар. Уәде кемпірқосағы тақтың үстінде, әрі Ишая үшін атқарылған іс олардың бойында да жүзеге асырылады. Құдай өкінішті жүректен көтерілген өтініштерге жауап береді.

«Құдайдың осы ұлы да салтанатты ісінің мақсаты — бауларды көктегі қамбаға жинау; өйткені жер Жаратқан Иенің даңқына толуға тиіс. Ендеше, үстем болып тұрған

зұлымдықты көріп, арам еріндерден шыққан сөздерді естігенде, ешкімнің жүрегі шайлықпасын. Қараңғылық күштері Құдай халқына қарсы сап түзегенде; Шайтан соңғы ұлы шайқас үшін өз күштерін жинағанда, әрі оның қуаты зор, тіпті дерлік еңсеріп кетерліктей болып көрінгенде, құдайлық даңқтың айқын көрінісі, биік те асқақ көтерілген тағы, уәде кемпірқосағымен көмкерілгені, жұбаныш, сенім және тыныштық береді». Review and Herald, December 22, 1896.

«Хебар өзенінің жағасында Езекиел солтүстіктен келе жатқандай көрінген құйынды көрді: “үлкен бұлт, өз-өзін шарпыған от, оның айналасында жарқыраған нұр, ал оның ортасынан кәріптастың түсіндей бір сәуле көрінді”. Бірін-бірі қиып өтетін көптеген доңғалақтарды төрт тірі жан қозғалысқа келтіріп тұрды. Осылардың бәрінен биікте “таққа ұқсас бейне, сапфир тасындай көрініс бар еді; ал таққа ұқсас сол бейненің үстінде адам кейпіндей көрініс бар еді”. “Керубтардың арасында олардың қанаттарының астында адамның қолының бейнесі көрінді”. Езекиел 1:4, 26; 10:8. Доңғалақтардың құрылысы соншалықты күрделі еді, алғаш қарағанда олар ретсіздік үстіндегідей болып көрінді; бірақ олар кемел үйлесіммен қозғалды. Керубтардың қанаттарының астындағы қолдың сүйемелдеуімен ұсталып, басшылыққа алынған көктегі тіршілік иелері бұл доңғалақтарды қозғалысқа келтіріп тұрды; ал олардың үстінде, сапфир тақта, Мәңгілік Болушы отырды; әрі тақтың айналасында Құдайлық рақымның нышаны — кемпірқосақ бар еді.»

«Дөңгелек тәрізді күрделі құрылымдар керубтердің қанаттарының астындағы қолдың басшылығымен болғаны сияқты, адам оқиғаларының күрделі өрбуі де Құдайдың билігі астында. Халықтардың тартысы мен аласапыранының арасында да керубтердің үстінде отырған Жаратушы жер бетіндегі істерді әлі де басқарып отыр.

Өздеріне белгіленген уақыт пен орынды бірінен соң бірі иеленген халықтардың тарихы — өздері мағынасын түсінбеген ақиқатқа бейсаналы түрде куәлік еткен сол тарих — бізге тіл қатады. Бүгінгі күні әрбір халыққа да, әрбір жеке адамға да Құдай Өзінің ұлы жоспары бойынша орын белгілеп қойған. Бүгін адамдар мен халықтар қателеспейтін Қолында тіктеуші жібі бар Тұлғаның өлшемімен өлшеніп жатыр. Әрқайсысы өз таңдауы арқылы өз тағдырын шешуде, ал Құдай бәрін де Өз мақсаттарының орындалуы үшін билеп-төстеп тұр.

«Ұлы МЕН БАРМЫН Өз Сөзінде белгілеп берген тарих, өткен мәңгіліктен болашақ мәңгілікке дейін пайғамбарлық тізбектегі буындарды бір-бірімен жалғап, бізге дәуірлер шеруіндегі бүгінгі орнымызды және келер заманда нені күтуге болатынын көрсетеді. Қазіргі уақытқа дейін орындалады деп пайғамбарлықта алдын ала айтылғанның бәрі тарих беттерінде өз ізін қалдырды, сондықтан әлі келешекте жүзеге асуға тиістінің бәрі де өз ретімен орындалатынына нық сене аламыз». Education, 178.